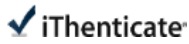

TÜRKİYE'DE BANKA DIŞI FİNANSAL KURULUŞLARIN FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN EKONOMİK BÜYÜME VE ENFLASYON ÜZERİNE ETKİLERİ

Bilgehan Tekin
Doç. Dr., Çankırı Karatekin
Üniversitesi, İİBF, İşletme
Bölümü,
e-mail: btekin@karatekin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4926-3317

DOI : 10.47358/sentez.2021.24
Makale Türü : Araştırma
Gönderim Tarihi: 04.07.2021
Düzeltilme Tarihi: 30.08.2021
Kabul Tarihi: 10.09.2021

Bu makaleye atıfta bulunmak için:
Tekin, B. (2021). Türkiye'de Banka
Dışı Finansal Kuruluşların Finansal
Göstergelerinin Ekonomik Büyüme
ve Enflasyon Üzerine Etkileri. ETÜ
Sentez İktisadi ve İdari Bilimler
Dergisi. Sayı: 5, 51-72.

Öz: Bu çalışmanın amacı; Türkiye'deki banka dışı finansal kuruluşların finansal göstergelerinin Tüketici Fiyat Endeksi (Enflasyon) ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) ile ilişkisini zaman serisi analizi yöntemi ile incelemektir. Yapılan analizler sonucunda; faktoring sektöründe Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar ve sermaye yeterliliği ile GSYİH arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Finansman şirketlerinde, Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar ve Takipteki Alacaklar / Toplam Özkaynaklar değişkenleri ekonomik büyüme üzerinde anlamlı-negatif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Faktoring şirketlerinde Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar, Sermaye Yeterliliği ve YP Yükümlülükler/Toplam Yükümlülükler + Türev İşlemlerde Net Yükümlülükler değişkenlerinin enflasyon üzerinde anlamlı-pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir. Finansman şirketlerinde, Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar ve Takipteki Alacaklar / Toplam Özkaynaklar değişkenlerinin enflasyon üzerinde anlamlı-negatif etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Banka Dışı Finansal Kurumlar, Ekonomik Büyüme, Enflasyon, Finansal Oranlar, Zaman Serisi Analizi.

Jel Kodları: G00, G20, G21, O11.

THE EFFECTS OF FINANCIAL INDICATORS OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS ON ECONOMIC GROWTH AND INFLATION IN TURKEY

Bilgehan Tekin
Assoc. Prof., Cankiri Karatekin
University, Faculty of Economics
and Administrative, Department of
Business,
e-mail: btekin@karatekin.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4926-3317

DOI : 10.47358/sentez.2021.24
Article Type : Research
Application Date: 07.04.2021
Revision Date: 08.30.2021
Admission Date: 09.10.2021

To cite this article:
Tekin, B. (2021). The Effects of
Financial Indicators of Non-Bank
Financial Institutions on Economic
Growth And Inflation In Turkey.
ETU Synthesis Journal of Economic
and Administrative Sciences. Issue:
5, 51-72.

This article was checked by

 iThenticate®

Abstract: The purpose of this study; Consumer Price Index of the financial indicators of non-bank financial institutions in Turkey (inflation) and Gross Domestic Product (GDP) is to examine the relation of time series analysis method. As a result of the analyzes, there were significant relationships between Financial Receivables / Total Receivables and capital adequacy and GDP in the factoring sector. In financing companies, Receivables from Financial Institutions / Total Receivables and NPLs / Total Equity variables have a significant negative impact on economic growth. For factoring companies, it was determined that the receivables from Financial Institutions / Total Receivables, Capital Adequacy and FX Liabilities / Total Liabilities + Net Liabilities in Derivative Transactions have a significant positive effect on inflation. It is observed that the receivables from Financial Institutions / Total Receivables and NPLs / Total Equity variables have a significant negative effect on inflation in financing companies.

Keywords: Non-Bank Financial Institutions, Economic Growth, Inflation, Financial Ratios, Time Series Analysis.

Jel Classification: G00, G20, G21, O11.

GİRİŞ

Literatürde ekonomideki büyüme ve finansal gelişme arasındaki olası ilişkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik yapılan çalışmaların uzun yıllardır devam ettiği görülmektedir. Özellikle endojen büyüme modelleri çerçevesinde finansal sektörün ekonomiyi desteklediği sonucuna ulaşan çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Literatürde ayrıca bankacılık sektörü göstergeleri ile ekonomik göstergelerin karşılıklı etkileşimleri üzerine yapılan çalışmalara da sıklıkla rastlanmaktadır. Bu çalışmalarda özellikle iki önemli ekonomik gösterge olan enflasyon ve GSYİH üzerinde durulduğu dikkat çekmektedir.

Finansal sistem bir bütündür ve bu sistem, tasarruf açığı olan bireylerin tasarruf fazlası olan bireylerin yapmış oldukları tasarrufları kullanabilmelerine imkân sunan finansal piyasalara fon talebinde bulunan işletmeler ve bireyler, fon sunan yatırımcılar, bunlar tarafından piyasaya sunulan finansal varlıklar ile aracı kurumlardan oluşmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2017: 1). Ülke ekonomilerinin kalkınması için finansal sistemin sağlam kurulmuş olması önemlidir. Finansal sistemin temel görevi, fon fazlalığı olan birimlerden fon açığı olan birimlere doğru fon transferinin en kısa sürede, en uygun maliyetle, sorunsuz bir şekilde sağlanmasıdır. Finansal sistem, finansal kaynakların toplanması ve çeşitli alternatifler arasında etkin bir biçimde paylaşılması için gerekli bir mekanizmadır.

Finans sektörü, tasarrufları ve sermayeyi harekete geçirme ve bunları etkin bir şekilde yönlendirme kabiliyeti nedeniyle, ekonomilerin ve finansal sistemin önemli bir unsurudur. Finansal kurumlar, aynı zamanda uygun şekilde yönetilememeleri durumunda ekonomiye zarar verebilecek hassas bir ekonomik aktör olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Özellikle ekonomik durgunluk dönemlerinde, ekonomik çöküntüye ve enflasyonist baskılara neden olabilmektedirler. Wai (1979), finansal ve parasal kurumların tasarrufları bir yandan yatırımlara yönlendirerek diğer yandan da yatırımlarda değişiklik yaparak ekonomik kalkınmanın sağlanmasında hayati bir rol oynadıklarını öne sürmüşlerdir (Al-Oshaibat ve Banikhalid, 2019:22).

Finansal araçlar ve özellikle bankalar vasıtasıyla ekonomi birimleri arasında iletişim sağlanmakta ve bu birimlerin istekleri etkili bir biçimde karşılanabilmektedir (Yılmaz, 2018:9). Bankacılık dışındaki finansal birimler faktoring, finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketlerinden oluşurken, bankacılık birimleri ise merkez bankası ve diğer bankalardan meydana gelmektedir. Bankalar, düşük risk üstlenmek ve orta derecede faiz geliri elde etmek isteyen yatırımcılar tarafından tercih edilirken sermaye piyasası ise, yüksek risk karşılığında yüksek getiri elde etmek isteyen yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir (Korkmaz ve Ceylan, 2017: 3).

Bankacılık faaliyetleri sayesinde iyi işleyen bir finansal piyasada banka dışı finansal kurumlar ekonomik aktiviteyi arttırmada önemli bir rol üstlenmektedirler. Bu iki finansal sektör, birlikte ve uyum içerisinde faaliyet gösterdiklerinde ülkenin finansal sisteminin ve ekonomisinin güçlenmesine önemli katkı sağlarlar (Hossain ve Shahiduzzaman, 2002:15). Bu açılardan finans sektörünün, ekonomik büyüme gibi makroekonomik göstergelerle ilişkisi literatürde önemli bir yer oluşturmaktadır.

Banka dışı finansal kurumlar, bir finansal sistemin en önemli parçalarından biridir. Bankacılık sektörü dışındaki finansal kurumlar, bankacılık hizmetleri dahil olmak üzere finansal hizmetler sağlayan ancak bankacılık lisansı olmayan finansal kurumlardır. Bu kurumlar halktan mevduat toplamazlar. Bankalar Türk finansal sisteminin %84’ünü oluşturmaktadır. Bankalar dışındaki faktoring, finansal kiralama ve finansman şirketleri ise müşterilerin talepleri doğrultusunda sunmuş oldukları finansal hizmetler ve hızlı çözümlerle finansal sistemin daha etkin bir yapıya bürünmesine katkı sunmaktadır (Yılmaz, 2018:20). Sınırlı denilebilecek ürünlerini çeşitlendirerek sektörün finansman ihtiyacına cevap veren banka dışı finansal kurumların artması, finans sektöründeki rekabeti çeşitlendirmiş ve finansal sistemin daha etkin çalışmasına katkı sağlamıştır. İşletmeler, banka dışı finansal kurumlar aracılığıyla gereksinimlerine uygun finansman imkânlarına hızlı ve etkin bir şekilde kavuşabilmektedir. Bu finans kurumlarının finans piyasaları içerisinde daha etkin bir yapıya bürünmesinin özellikle KOBİ’ler başta olmak üzere tüm ekonomik sisteme olumlu katkıları olacaktır (Yılmaz, 2018:10).

Bu çalışmanın amacı; 2008-2018 yılları arası dönemde Türkiye’de bankacılık sektörü dışındaki finansal kuruluşlardan faktoring ve finansman şirketleri sektörlerine ait finansal oranların makro ekonomik değişkenlerden ekonomik büyüme ve enflasyon üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. Giriş bölümünü takip eden birinci bölümde konu ile ilgili teorik çerçeveye, ikinci bölümde literatür taramasına, üçüncü bölümde veri seti, yöntem ve analiz bulgularına yer verilecek son bölüm olan sonuç ve değerlendirme bölümü ile çalışma tamamlanacaktır.

TEORİK ÇERÇEVE

Finansal sistem; yasal ve kurumsal düzenlemeler, finansal araçlar ve kurumlar, fon arz ve talebinde bulunanlar vb. birçok unsurdan meydana gelmektedir. Bu sistemin öncelikli amacı, fon fazlası olan ekonomik birimleri, fona ihtiyacı olan birimlerle bir araya getirmek ve böylelikle ekonomik birimler arası etkili bir fon transferi ve kaynaklara akışkanlık sağlamaktır. Bu noktada aracı konumundaki finansal yapılar, fon transferinin etkin bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak için fon talep edenlerle fon arz edenler arasında aracılık yapmaktadır. Aracılık yapan bu kurumlar; başta bankalar olmak üzere finansman, faktoring ve finansal kiralama şirketlerinin yanı sıra yatırım fonları ve ortaklıkları, sigorta şirketleri ve yüksek tutarlı fonların yönetimi ve aktarımını sağlayan sosyal güvenlik kuruluşlarıdır. Tasarruf ve yatırım ekonomik sistemde birbirinden farklı ekonomik birimlerce gerçekleştirilmektedir. Bu farklı birimlerin bir araya gelmesini ve yaptıkları tasarrufları yatırıma dönüştürmelerini sağlayan yapı ise “finansal sistem” olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda “finansal sistem”, çeşitli finansal fonksiyonların yerine getirilmesinde belirli kurum, kişi, piyasa, araç ve organizasyonların bir araya gelmeleriyle oluşmuş bir yapısal sistemdir (Selimler ve Kale, 2018: 275).

Fon akışını ucuz ve düzenli bir şekilde tasarruf sahiplerinden projelerini finanse etmek isteyen girişimcilere ya da son kullanıcılara aktarmak, finansal araçların veya finansal kurumların ekonomiye sağladıkları en önemli katkıdır. Bu kurumlar müşterilerine aşağıdaki hizmetleri sunmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2017: 71):

- Finansal varlıkların müşteri hesabına değişimini sağlamak,
- Finansal varlıkların kendi hesaplarına değişimini sağlamak,
- Müşteriler tarafından ihtiyaç duyulan finansal varlıkları düzenlemek ya da çıkartmak ve piyasadaki diğer katılımcılara söz konusu bu finansal varlıkların pazarlamasını ya da satışını yapmak,
- Finans piyasalarında isteyenlere yatırım danışmanlığı yapmak ve çeşitli faaliyetlerde bulunmak,
- Finans piyasalarında çeşitli girişimlerde bulunmak isteyen kişi ve kurumlara profesyonel portföy yöneticiliği hizmeti sunmaktır.

Firmalar için bir finansman oluşturma seçeneği olan faktoring, hızlı bir şekilde likitide elde etmek isteyen veya özellikle Türkiye’de bankalardan kredi sağlamada zorluk çeken firmalar tarafından tercih edilmektedir (Ekergil ve Çağırın, 2016: 218). Faktoring, büyük miktarlarda kredili satış yapan işletmelerin, bu satışlar nedeniyle oluşan haklarının faktoring şirketi ya da faktör şeklinde isimlendirilen kurumlarca satın alınmasıdır. Bu finansman yöntemi ile faktörlere genel olarak kısa vadeli satışlardan doğan alacak hakları satılmakta, böylelikle şirketlere önemli bir fon sağlama imkânı verilmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 1-2).

Faktoring şirketlerinin garanti, tahsilat/muhasebe ve finansman olmak üzere üç temel fonksiyonu bulunmaktadır. Garanti fonksiyonunda, faktoring sözleşmesinde ifade edilmiş limitler dahilindeki tüm alacakların tahsil edilememe riski garanti edilmektedir. Bu fonksiyonda kısaca limitler dahilindeki tüm alacaklar garanti altına alınmaktadır. Faktörün alıcıların kredi durumlarını belirlemeye ve alacakları vadesinde tahsil etmeye çalıştığı tahsilat fonksiyonunda, faktör tüm muhasebe kayıtlarını tutmaktadır. Müşteriler de bu fonksiyonda birçok borçlunun hesabını değil yalnızca faktörün devraldığı alacakların karşılıklarının gösterildiği hesaba izlemektedir. Faktör kuruluşlar müşterilere hesap özetleri, tahsil edilen alacaklar gibi çeşitli bilgiler göndermektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 2-4). Faktoring şirketine vade tarihinden önce devredilen alacağın tamamının veya belirli bir miktarının müşteriye ödenmesi ile müşterinin nakit ihtiyacının giderilmesi anlamına gelen finansman fonksiyonunda faktoring, kredili satışlar yapabilen firmalar için bir tedarikçi finansman şeklidir (Klapper, 2006: 3112).

Finansal kiralama, mülkiyeti finansal kiralama şirketinde kalmak üzere kiracı tarafından seçilen bir yatırım malının kullanım hakkının, belirlenen kiralara karşılığında kiracıya verilmesine imkân sunan bir çeşit finansman yöntemidir (Ergül ve Akel, 2010: 92). İşletmelerin sermaye ihtiyaçları büyüme ve enflasyona bağlı olarak sürekli artmaktadır. Ayrıca sermayelerin kıtlığı ve sabit varlıklara bağlı oluşu şirketlere likidite ve finansman konusunda sıkıntılar yaşatmaktadır. Bir işletmenin varlığını ve gelişimini devam ettirebilmesi için gerekli olan fonları, tamamıyla kendi öz kaynaklarından karşılaması ekonomik olmamakla birlikte oldukça da zordur. Bu açıdan orta ve uzun vadeli yabancı fonlarla şirket varlıklarının finansmanının yapılması söz konusu olmaktadır. Sabit varlıklara yatırım yapmak isteyen işletmeler, kiralama ya da satın alma seçeneklerinden birini tercih ederek bu amaçlarına ulaşabilmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 94).

Tablo 1. Bankacılık Dışı Finans Sektörü Karşılaştırmalı Verileri

30 Eylül 19					30 Eylül 18				Büyüme					
M. TL	FK	FKG	FNM	T	FK	FKG	FNM	T	FK	FKG	FNM	B	B.B.	G/H
İH	9.495	89.580	10.951	110.025	17.500	112.475	21.016	150.991	45,7%	20,4%	47,9%	27,1%		3,8%
AB	59.663	33.411	27.798	120.872	79.280	38.467	43.710	161.457	24,7%	13,1%	36,4%	25,1%	1,5%	
A	48.099	30.053	23.050	101.202	71.886	34.920	34.394	141.200	33,1%	13,9%	33,0%	28,3%	-2,1%	
TA	4.731	2.438	2.435	9.604	3.845	1.880	2.047	7.772	23,0%	29,7%	19,0%	23,6%	54,0%	
ÖK(-)	2.954	1.938	1.360	6.252	2.212	1.483	1.031	4.726	33,5%	30,7%	31,9%	32,3%	27,9%	
Ö	10.053	7.932	5.002	22.987	9.484	6.609	4.891	20.984	6,0%	20,0%	2,3%	9,5%	14,2%	
AK	42.145	22.209	19.648	84.002	55.969	26.719	33.653	116.341	24,7%	16,9%	41,6%	27,8%		
NK	895	1.200	441	2.536	936	1.054	607	2.597	-4,4%	13,9%	27,3%	-2,3%	-12,5%	
Adet														
ŞİS	23	56	14	93	24	60	14	98	-4,2%	-6,7%	0,0%	-5,1%		
ŞUS	119	353	1	473	141	381	1	523	15,6%	-7,3%	0,0%	-9,6%		
PS	1235	4.221	913	6.369	1.430	4.629	936	6.995	13,6%	-8,8%	-2,5%	-8,9%		
MS	44.149	84.516	3.615.548	3.744.213	56.946	109.250	4.722.094	4.888.290	22,5%	22,6%	23,4%	23,4%		
ROE	12,2%	22,0%	11,9%	15,4%	13,8%	23,1%	18,2%	17,7%	-1,6%	-1,1%	-6,3%	-2,3%	11,0%	
ROA	1,7%	4,5%	1,6%	2,4%	1,9%	3,7%	2,1%	2,4%	-0,1%	0,7%	-0,4%	0,0%	1,1%	

İşlem Hacmi: İH, Aktif Büyüklüğü: AB, Alacaklar:A Takipteki Alacaklar: TA, Özel Karşılıklar: ÖK, Özkaynaklar: Ö, Alınan Krediler: AK, Net Kar: NK, Şirket sayısı:ŞİS, Şube Sayısı:ŞUS, Personel Sayısı:PS, Müşteri sayısı:MS

FK: Finansal Kiralama, FKG: Faktoring, FNM:Finansman Şirketleri, T: Toplam, B: Büyüme, Bankacılık Büyümesi: BB

(Kaynakça: FKB: 2019)

Finansman şirketleri, her çeşit hizmet ve ürün almak için tüzel ya da gerçek kişilere finansman temin eden kredi kuruluşlarıdır. Bu tür şirketler üretici, satıcı ve tüketicilere çeşitli kaynaklar sağlayarak aynı zamanda finansal sisteme de katkıda bulunmaktadır. Ayrıca üreticilerle satıcılara hizmet ve ürünlerin ücretini peşin tahsil edebilme imkânının yanı sıra son kullanıcı ve tüketicilere gereksinimleri olan hizmet ve ürünler için kaynak sağlamaktadır. Satışla eş zamanlı ve satış noktasında verilen hizmet, banka ve diğer finansal kuruluşlar ile finansman şirketlerini ayıran en önemli özelliktir (Tepegöz, 2018: 60). Finansman şirketleri, Türkiye ekonomisinin

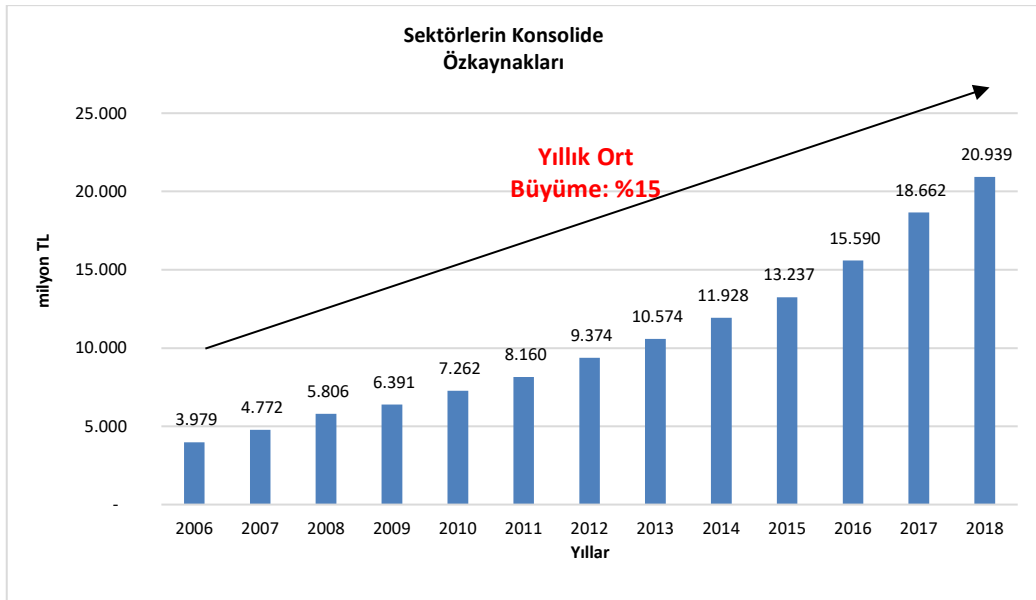
kalkınmasına, kayıtlı ekonomiye katkı sağlanmasına, reel sektörün en önemli oyuncularını olan KOBİ'lerin finansal açıdan desteklenmesine, ülkelerin büyümesine ve sanayinin gelişmesine önemli katkılar sağlayan finansal oyunculardır (<https://www.fkb.org.tr>, 2020).

Türkiye'de bankacılık dışı finans sektörünün ekonomiye katkısının daha iyi anlaşılabilmesi için bazı verilere bakmak gerekir. Tablo 1'de Finansal Kurumlar Birliği'nin 2019 yılı üçüncü çeyrek konsolide raporu görülmektedir. Tabloya bakıldığında 30 Eylül itibariyle Finansal Kiralama sektörünün alacaklarının yaklaşık 48 milyar TL, aktif büyüklüğünün yaklaşık 60 milyar TL olduğu görülmektedir (FKB, 2019:12).

Factoring sektörünün işlem hacminin 90 milyar TL, aktif büyüklüğünün yaklaşık 33 milyar TL, özsermaye kârlılığının %22 olduğu görülmektedir. Finansman şirketleri sektöründe ise alacaklar 23 milyar TL, aktif büyüklüğü yaklaşık 28 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı ile karşılaştırıldığında sektörün genelinde aktif büyüklüğü ve alacaklar açısından bir gerileme söz konusu ise de sektörün özkaynaklarının %9.5 büyüdüğü görülmektedir. Aynı dönemde bankacılık sektöründeki büyüme ise %14,2'dir. Sektörün genelinde şirket, şube ve personel sayısında da 2018 yılına göre bir azalma söz konusudur (FKB, 2019). Yine, 2019 yılı Eylül ayında banka dışı finansal kurumlar sektörünün GSYİH'ya göre işlem hacmi %3,8 olmuştur.

Tablo 2'de ise banka dışı finans sektörlerinin yıllar itibariyle özkaynaklarının seviyesi görülmektedir. Tabloya göre özkaynaklar istikrarlı bir şekilde artış göstermiştir. Özkaynaklardaki yıllık ortalama büyüme ise %15 olmuştur.

Tablo 2. Banka Dışı Finansal Kurumların Yıllar İtibariyle Konsolide Özkaynakları

(Kaynakça: FKB: 2019)

Banka dışı alternatif finans kurumlarının sınırlılığı ve Türkiye'de finans sektörünün uzun yıllar banka ağırlıklı olması genel anlamda bankalara bir piyasa gücü kazandırmıştır (Yağcılar,

2011). Bununla birlikte, son yıllarda sayısı ve işlem hacmi artan banka dışı finansal kuruluşların ekonomiyi etkisi daha önemli hale gelmiştir.

LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Türkiye’de yapılan kimi çalışmalarda bankacılık sektörünün (Turgut ve Ertay, 2016; Tandoğan ve Özyurt, 2013; Özcan ve Arı, 2011; Demir, Öztürk ve Albeni, 2007) veya finans sektöründeki büyümenin ekonomik büyümeyi etkilediği, kimi çalışmalarda ise etkilemediği (Kandır, İskenderoğlu ve Önal, 2007) yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Enflasyonu dikkate alan çalışmalarda ise genellikle enflasyonun banka kredileri, bankaların kârlılıkları veya finansal sektörün genel olarak performansı üzerindeki etkisinin incelendiği görülmektedir. Boyd, Levin ve Smith (2001) yaptıkları çalışmada, bankacılık sektörü gelişimi ile enflasyon arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Alexiou ve Sofoklis (2009), enflasyon oranının banka kârlılığı üzerinde olumlu ama hafif bir etkisinin olduğundan bahsetmektedirler. Naceur (2003) ise, enflasyon oranlarının bankacılık sektörü kârlılığı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir. Arslan ve Yapraklı (2008), çalışmalarında uzun dönemde enflasyonun banka kredilerini negatif etkilediğini, banka kredilerinin ise enflasyonu pozitif etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Alimi (2014), çalışmasında enflasyonun finansal gelişme üzerinde olumsuz etkileri olduğundan bahsetmektedir. Yiğitbaş (2014), çalışmasında Türkiye’de enflasyon kaynaklı konjonktür dalgalanmalarının banka kredileri üzerindeki etkisini Vektör Hata Düzeltme Modeli ile 1987-2003 dönemi için analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda; enflasyonun uzun dönemde reel banka kredileri üzerinde negatif bir etki oluşturduğu tespitinde bulunmuştur. Akinlo (2015), çalışmasında 1980-2010 dönemi için Nijerya’da banka kredilerini etkileyen faktörleri Hata Düzeltme Modeli ile analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda; enflasyon oranının banka kredi hacmini etkilediğini tespit etmiştir.

Bankacılık sektörü finansal göstergelerinin enflasyon oranı üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmalar ise nispeten sınırlıdır. Bu çalışmalardan birinde Al-Oshaibat ve Banikhalid (2019), banka kredileri ile enflasyon arasında karşılıklı nedensellik ilişkisi bulunduğunu tespit etmiştir. Aynı zamanda Ürdün’de banka kredilerinin enflasyon oranlarındaki değişikliklerin açıklanmasında anlamlı olduğunu belirtmektedirler. Guo, Wang ve Ma (2015), kısa vadede banka kredilerinin artmasının enflasyonu azaltabileceğini belirtmektedirler. Dhungana ve Pradhan (2017), Nepal’de banka kredilerinin enflasyon üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmalarının sonuçlarına göre banka kredileri enflasyonu olumlu yönde etkilemektedir. Eslamloueyan ve Darvishi (2007), banka kredilerindeki gelişmenin enflasyon üzerindeki etkisini hata düzeltme modeli (ECM) çerçevesinde İran ekonomisinin 1959-2002 dönemi verilerini kullanarak analiz etmişlerdir. Çalışmanın sonucunda; enflasyon üzerinde uzun dönemde banka kredilerinin pozitif yönde bir etkisinin olduğu görülmüştür. Ziramba (2008), ARDL sınır testi yöntemini kullandığı çalışmasında 1970-2005 dönemine ait yıllık verileri kullanarak Güney Afrika’da banka kredilerinin enflasyona olan etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonucunda; enflasyon üzerinde uzun dönemde banka kredilerinin pozitif yönde bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Peker ve Canbazoglu (2011) ise, 1990-2008 dönemine ait verilerle Türkiye için Vektör Otoregresif Yöntemi’ni (VAR Modeli) kullanarak için banka kredi kanallarının işleyişinin analizini

yapmışlardır. Sonuçlar, merkez bankasının banka kredileri üzerinden kredi kanallarını kullanarak Türkiye'deki enflasyonu ve çıktı miktarının kontrolünü etkin bir şekilde yapabileceğini ortaya koymuştur. Çin'de 1998-2012 dönemini baz alarak yaptıkları çalışmada Pan ve Pan (2014), 10 ticari bankanın kârlılığını belirleyen dışsal faktörleri incelemiştir. Aktif kârlılık çalışmanın bağımlı değişkenidir ve yapılan panel veri analizi sonucunda finansal pazardaki gelişmelerin bu 10 ticari bankanın aktif kârlılığını negatif yönde; para, enflasyon ve ekonomik büyüme politikalarının ise pozitif yönde etkilediğini tespit etmişlerdir.

Bankacılık sektörü dışındaki finansal kurumlar ise bankacılık hizmetleri dahil olmak üzere finansal hizmetler sağlayan ancak bankacılık lisansı olmayan finansal kurumlardır. Bu kurumlar halktan mevduat toplamazlar. Bankacılık dışı finansal sektörün ve ekonomik büyümeye katkısının mevcut literatürde yeterince çalışılmadığı görülmektedir. Bankacılık sektörü dışındaki finansal kurumların ele alındığı çalışmalarda daha çok performans değerlemesi ve tespiti yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan birinde Selimler ve Taş (2019), TOPSIS yöntemi ile leasing, faktoring ve finansman şirketlerinin kredi yönetim performansını 2018-2018 dönemi için incelemiştir. Sonuçlar, şirket gruplarının performanslarının yıllar bazında değiştiğini, her şirket grubunun performans sıralamasının iyi ve kötü olduğu yıllar olduğunu göstermiştir. Gürol (2018), faktoring, finansal kiralama ve finansman şirketleri olmak üzere TOPSIS analiz yöntemi ile üç finansal kuruluşun 2014, 2015 ve 2016 finansal oranlarını analiz etmiş ve yıllar bazında performans durumlarına ulaşmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; en başarılı yıl finansman şirketleri için 2015 olurken, faktoring ve finansal kiralama sektörleri için 2016 olmuştur. Finansal kiralama sektörü bu üç kuruluş içerisinde performans artışı yönünden istikrarlı bir seyir gösteren sektör olmuştur. Özbek (2018), çalışmasında BİST'de işlem gören 7 faktoring şirketinin 2013-2016 yılları performanslarını değerlendirdiğinde; ilk sırayı YKFKT ve GARFA, son sırayı ise SMRFT şirketinin aldığını tespit etmiştir. Alper ve Başdar (2017), çalışmasında BİST'de işlem gören 6 faktoring şirketinin 2016 yılı finansal oranlarını kullanarak, ELECTRE ve TOPSIS yöntemiyle finansal performanslarını ölçmüşler ve analizler neticesinde en iyi finansal performansa sahip şirketlerin sıralaması gerçekleştirilmiştir. Bağcı ve Esmer (2016), çalışmalarında Türkiye'de faaliyet gösteren 8 faktoring şirketinin 2009-2015 dönemindeki net dönem kârı/zararı verileri, faktoring borçları, takipteki faktoring alacakları, faktoring gelirleri ve faktoring alacaklarını PROMETHEE yöntemi ile analiz etmişlerdir. Gupta, Yesmin ve Khan (2013) Bangladeş'te yaptıkları çalışmada, bankacılık sektörü dışındaki finansal kurumların yıllar içerisindeki gelişimlerinde, gelirlerinde, varlıklarında ve diğer finansal boyutlarda pozitif bir büyüme gösterdiğini ve Bangladeş'in GSYİH büyümesine önemli bir katkı yaptığını ortaya koymuşlardır. Islam ve Shah (2012), Malezya için 1974-2004 dönemini baz alarak ekonomik büyüme ile banka dışı finansal aracılık faaliyetleri arasındaki nedensellik ilişkisini incelemiştir. Çalışmada sınır testi (ARDL) yöntemi kullanılmış olup, neticede ekonomik büyüme ile banka dışı finansal aracılık faaliyetleri arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğunu destekleyen bulgular elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, uzun dönemde finansal gelişmeden ekonomik büyümeye doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi görülmüştür (Hayaloğlu, 2015). Cheng ve Degryse (2010), Çin'de yaptıkları çalışmada, bankaların ve banka dışı finansal kuruluşların finansal gelişmelerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin önemli derecede farklılaştığını tespit etmişlerdir. Banka

dışı finansal sektörün ekonomik büyümeye katkısının, bankacılık sektöründen daha düşük olduğunu ve bunun sebebinin bankacılık sektörünün reformlara daha iyi uyum sağlaması olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmada ise banka dışı finansal kuruluşların makroekonomik göstergeler üzerindeki etkisi Türkiye bağlamında ele alınmıştır. Çalışma, Türkiye’de bu kapsamda gerçekleştirilen ilk çalışmalardan biri olma özelliğine sahip olduğundan literatüre önemli katkı verileceği düşünülmektedir.

VERİ SETİ ve YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye’deki banka dışı finansal kuruluşların finansal göstergelerinin Tüketici Fiyat Endeksi (Enflasyon) ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) ile ilişkisinin belirlenmesi amacıyla 2008:Q4-2018:Q4 dönemi için zaman serisi analizi yönteminden yararlanılmıştır. İlgili dönemin dikkate alınmasının temel nedeni verilere ulaşabilme imkânından kaynaklanmıştır. Çalışmada, faktoring ve finansman şirketlerine ait finansal verilerin ekonomik büyüme ve enflasyon üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla kullanılan ve Tablo 2’de sunulan 2008:Q4-2018:Q4 dönemine ait veriler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS) ve Türkiye Bankalar Birliği (TBB)’nden temin edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılacaktır.

Zaman serileri, bir dönemden diğer bir döneme değişkenlere ait değerlerin ardışık olarak gözlemlendiği sayısal büyüklüklerdir. Gözlenen verilerin zaman içinde ardışık olarak gerçekleşmesi bir koşul olmayıp, ancak düzenli aralıklarla serinin gelişimini görme açısından gereklidir (Sevüktekin ve Nargeleçekenler, 2007: 41). Zaman serisi verilerine dayalı ekonometrik modellerde, serilerin zaman serisi özelliklerinin bilinmesi ve bu özelliklerin göz önünde bulundurulması gerekir. Ekonomik zaman serileri, trend, mevsim, konjonktür ve düzensiz hareketlerin etkisindedir. Verilerin zaman serisi özellikleri ise genel olarak deterministik ve stokastik özellikler başlıkları altında incelenmektedir. Serilerde sabit, trend ve mevsimsellik bileşenlerin bulunup bulunmaması serilerin deterministik özellikleri iken, serilerin stokastik özellikleri ise daha çok değişkenlerin durağan olup olmadıkları ile alakalıdır. Bunlara ilaveten, zaman serisi analizlerinde dikkat edilmesi gerekli olan en önemli husus, bu serilerin durağanlığı ya da durağan olmamalarıdır. Değişkenler arasında ekonometrik olarak anlamlı ilişkilerin bulunabilmesi için, serilerin durağan olması gerekmektedir (Tarı, 2005: 380).

En Küçük Kareler (EKK) yöntemi ile regresyon modellerini tahmin edebilmek için zaman serilerinin durağan olması gerekmektedir. Zira, durağan olmayan serilerle bir model test edildiğinde genellikle sahte regresyon sorunuyla karşı karşıya kalınmakta ve dolayısıyla da yanlış sonuçlara ulaşılmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkinin modellenebilmesi için zaman serisi analizinde çeşitli yöntemler uygulanmakta ve zaman serilerinin durağanlığı birim kök testleri ile gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada, değişkenlerin durağan olup olmadıklarının test edilmesi için serilerin birim kök analizlerinde kullanılan ve en yaygın yöntem olan Genişletilmiş Dickey Fuller (ADF) birim kök testi kullanılmıştır. Yine çalışmada, sektörlere ait hesaplanmış çok fazla

sayıda rasyo bulunduğu için, değişkenlerin belirlenmesinde korelasyon analizi kullanılmış ve aralarında yüksek korelasyon bulunan değişkenler analize dahil edilmemiştir.

Tablo 3'te de görüldüğü üzere, bankacılık sektörü dışındaki finans sektörü kuruluşlarının finansal oranları B1 ile B8 arasında ve makroekonomik değişkenler ise C1 ve C2 ile temsil edilmiştir. Finansal oranlar 100 rakamı ile çarpılarak yüzdesel ifadeleriyle analize dâhil edileceklerdir.

Tablo 3. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Değişkenlerin Kısaltması	Değişkenlerin Adları
B1	Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar
B2	Net Faaliyet Geliri (Gideri) / Gelirler
B3	Faaliyet Dışı Giderler / Gelirler
B4	Sermaye Piyasası İşlemleri Karları (Zararları) / Gelirler
B5	Özkaynaklar / Toplam Aktifler (Sermaye Yeterliliği)
B6	YP Yükümlülükler / Toplam Yükümlülükler +Türev İşlemlerde Net Yükümlülükler
B7	Takipteki Alacaklar (Net) / Toplam Özkaynaklar
B8	Türev Finansal Yükümlülükler/ Toplam Özkaynaklar
C1	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla Doğal Logaritması
C2	Tüketici Fiyat Endeksi Büyüme Oranı

Birim Kök Testi

Durağan olmayan zaman serileriyle tahmin edilen modellerde sahte regresyon sorunuyla karşılaşmakta ve bu nedenle analize başlamadan önce birim kök testleri yapılması gerekmektedir. Durağan olmayan serilerle çalışmaya devam edilirse ulaşılan sonuçlar gerçek ilişkiyi yansıtmaz (Granger ve Newbold, 1974).

Zaman serisi analizinde hangi yöntemin kullanılacağına ilk basamağı, değişkenlerin birim kök durumlarının belirlenmesidir. Bu bağlamda, zaman serilerinin zaman içerisindeki eğilimlerinin doğrusal özellikler göstermesi halinde zaman serilerinin durağanlık koşulunun araştırıldığı birim kök testlerinden biri de Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testidir. ADF birim kök testi sırasıyla; yalın model, sabitli model ile trend ve sabitli regresyonların kurulmasıyla gerçekleştirilmektedir:

$$\text{Yalın Model: } \Delta Y_t = (\rho - 1)Y_{t-1} + u_t \quad (1)$$

$$\text{Sabitli Model: } \Delta Y_t = \delta Y_{t-1} + u_t \quad (2)$$

$$\text{Trend ve Sabitli Model: } \Delta Y_t = \beta_1 + \beta_2 t + \delta Y_{t-1} + \alpha_i \sum \Delta Y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (3)$$

Bu testlerin sonucunda elde test istatistikleri, MacKinnon %1, %5 ve %10 kritik değerleriyle karşılaştırılarak, sıfır hipotezi (H0) alternatif hipoteze (H1) karşı test edilmektedir (MacKinnon, 1996). Sıfır hipotezi, serinin durağan olup olmama durumunu yani birim köke sahip olduğunu, alternatif hipotez ise serinin durağan olduğunu ortaya koymaktadır (Özdemir ve Göçer, 2011).

Y_t zaman serisinin birim köke sahip olup olmadığının sınanması için (4) ve (5) numaralı sıfır hipotez (H_0) ve alternatif hipotez (H_1) kurulmaktadır:

$$H_0: \delta = 0 \text{ ise, } Y_t \text{ birim köke sahiptir ve durağan değildir.} \quad (4)$$

$$H_1: \delta < 0 \text{ ise, } Y_t \text{ birim köke sahip değildir ve durağandır.} \quad (5)$$

MacKinnon % 5 önem düzeyi ile karşılaştırılan serilerin H_0 hipotezini sağlaması durumu; serinin durağan olmadığını ve birim köke sahip olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. H_1 alternatif hipotezi ise serinin durağan olduğunu ve birim köke sahip olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, ADF birim kök testlerinde istenilen sonuçtur.

Değişkenlerin zaman serisi özellikleri incelendikten sonra, ikinci aşamada kurulan ekonometrik model için En Küçük Kareler (EKK) yöntemi uygulanmıştır.

En Küçük Kareler (EKK) Regresyon Tahmini

En Küçük Kareler (EKK) yöntemi ile çoklu doğrusal regresyon modellerinde parametre tahmini gerçekleştirilir. EKK yöntemi, hatalar kareler toplamını minimum yapan parametre tahmincilerinin seçildiği bir yöntemdir. Ancak, EKK yöntemi, gerekli olan varsayımların sağlanmasıyla uygulanabilir ve bu varsayımlardan bir veya birkaçı gerçekleşmediği durumda ulaşılan tahmin sonuçlarının yanlış çıkması durumu söz konusudur (Karabulut ve Şeker, 2018: 1060).

EKK yöntemiyle tahmin edilen regresyon denklemlerinin aşağıdaki varsayımları yerine getirmesi gerekmektedir (Karaca ve Karacan, 2016: 188):

- Hata terimleri arasında otokorelasyonun olmaması,
- Hata terimlerinin varyanslarının aynı olması,
- Hata terimlerinin normal dağılım göstermesi,
- Bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorununun olmaması.

Factoring ve finansman şirketlerinin finansal oranlarının, ekonomik büyüme ve enflasyon üzerine etkilerini belirlemek amacıyla (6) ve (7) numaralı modeller her iki sektör için oluşturulmuş ve modeller için EKK Regresyon Tahmini yapılmıştır:

$$C1 = \alpha + \beta_1 B1 + \beta_2 B2 + \beta_3 B3 + \beta_4 B4 + \beta_5 B5 + \beta_6 B6 + \beta_7 B7 + \beta_8 B8 + u \quad (6)$$

$$C2 = \alpha + \beta_1 B1 + \beta_2 B2 + \beta_3 B3 + \beta_4 B4 + \beta_5 B5 + \beta_6 B6 + \beta_7 B7 + \beta_8 B8 + u \quad (7)$$

BULGULAR

Çalışmada öncelikle birim kök testleri gerçekleştirilmiştir. Tablo 4’te Factoring sektörü için yapılan birim kök testinin sonuçları görülmektedir. Çalışmada durağanlık sınaması amacıyla Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi kullanılmıştır. Tablo 4’te yer alan sonuçlara göre; B4, B5, B7, B8, C1 ve C2 değişkenleri düzeyde durağan, diğer değişkenlerin ise birinci farklarında durağan oldukları belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında B1, B2, B3 ve B6 değişkenleri durağan hale getirilmiş olan birinci fark değerleri ile analizlere dahil edileceklerdir.

Tablo 4. Faktoring Sektörü Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) Birim Kök Test Sınaması Sonuçları

Değişkenler	Seviye Değeri		1. Fark Değeri	
	Sabitli	Sabitli ve Trendli	Sabitli	Sabitli ve Trendli
B1	-1,916(0)	-2,274(0)	-8,346(0) ^a	-6,085(0) ^a
B2	-2,016(0)	-1,875(0)	-7,963(0) ^a	-7,962(0) ^a
B3	-2,547(0)	-2,250(0)	-7,045(0) ^a	-7,044(0) ^a
B4	-5,145(2) ^a	-6,145(3) ^a		
B5	-3,100(3) ^b	-2,315(2)		
B6	-2,275(0)	-2,604(0)	-5,782(0) ^a	-5,737(0) ^a
B7	-3,039(0) ^b	-3,186(0) ^c		
B8	-3,372(0) ^b	-3,352(0) ^c		
C1	-0,217(4)	-3,477(5) ^c		
C2	-3,801(0) ^a	-4,591(0) ^a		
Kritik Değerler				
a = % 1	-3,592	-4,186	-3,596	-4,198
b = % 5	-2,931	-3,518	-2,933	-3,523
c = % 10	-2,603	-3,189	-2,604	-3,192

a= %1, b= %5 ve c=%10 önem düzeyinde anlamlılığı, parantez içerisindeki değerler, değişkenlere ait en uygun gecikme değerlerini göstermektedir.

Tablo 5'te ise finansman şirketleri ele alınarak yapılan birim kök testi yer almaktadır. Test sonuçlarına göre B4 değişkeni düzey değerlerinde durağan, diğer değişkenler ise birinci farklarında durağan çıkmışlardır.

Tablo 5. Finansman Şirketleri Sektörü Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) Birim Kök Test Sınaması Sonuçları

Değişkenler	Seviye Değeri		1. Fark Değeri	
	Sabitli	Sabitli ve Trendli	Sabitli	Sabitli ve Trendli
B1	-2,236(0)	-2,528(0)	-7,774(0) ^a	-7,685(0) ^a
B2	-2,034(0)	-1,673(0)	-6,148(1) ^a	-6,621(1) ^a
B3	-2,438(0)	-2,365(0)	-9,273(0) ^a	-9,541(0) ^a
B4	-3,704(0) ^a	-4,120(0) ^b		
B5	-0,443(0)	-0,954(0)	-6,072(0) ^a	-6,376(0) ^a
B6	-1,219(0)	-1,172(0)	-3,857(0) ^a	-3,790(0) ^b
B7	-1,367(0)	-1,579(0)	-2,890(3) ^c	-3,259(3) ^c
B8	-2,434(2)	-2,459(2)	-6,816(5) ^a	-8,158(5) ^a
Kritik Değerler				
a = % 1	-3,592	-4,186	-3,596	-4,198
b = % 5	-2,931	-3,518	-2,933	-3,523
c = % 10	-2,603	-3,189	-2,604	-3,192

a= %1, b= %5 ve c=%10 önem düzeyinde anlamlılığı, parantez içerisindeki değerler, değişkenlere ait en uygun gecikme değerlerini göstermektedir.

Factoring sektörünün finansal oranlarının ekonomik büyüme üzerine etkisini belirlemek amacıyla tahmin edilen (6) numaralı modele ait regresyon sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Factoring Sektörü GSYİH (C1) Bağımlı Değişkenine Ait EKK Tahminleri

Bağımsız Değişkenler	Katsayı	Standart Sapma	t İstatistiği	Anlamlılık
C (Sabit Terim)	1.406990	1.177539	1.194856	0.2404
B1	0.298492	0.098892	3.018350	0.0048*
B2	-0.007711	0.079383	-0.097131	0.9232
B3	-0.024901	0.102457	-0.243038	0.8094
B4	-0.097944	0.105903	-0.924848	0.3616
B5	0.080991	0.044222	1.831468	0.0758**
B6	-0.019498	0.072444	-0.269149	0.7894
B7	-0.087476	0.130914	-0.668195	0.5085
B8	-0.023826	0.243191	-0.097971	0.9225
R Kare	0,38	F-istatistik		2,676
Durbin-Watson	2,161	Anlamlılık		0,000

* ve *** sırasıyla %1 ve %10 anlamlılık düzeylerini işaret etmektedir.

Tablo 6’da yer alan sonuçlara göre; GSYH değişkeni üzerinde Factoring sektörünün B1 değişkeni istatistiksel olarak % 1 önem düzeyinde pozitif, B5 değişkeninin ise istatistiksel olarak % 10 önem düzeyinde pozitif bir etkisinin olduğu görülmektedir. Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar oranını temsil eden B1 ve Özkaynaklar / Toplam Aktifler değişkenini temsil eden B5 değişkeninde meydana gelen artışlar GSYH’nin artmasına katkı sağlamaktadırlar.

Factoring sektörü firmaların alacaklarını iskonto ederek firmalara önemli bir finansman desteği sunduğundan, sahip olduğu fonları finansal ve finansal olmayan sektörlerle yönlendirmektedir. Analiz dönemine ait veriler incelendiğinde sektörün toplam alacaklar içerisindeki finansal kurumlardan alacaklarının oranının ortalama % 4,47 olduğu görülmekte ve bu durum sektörün sahip olduğu fonların önemli bir kısmını reel sektöre ayırdığı böylece reel sektörün daha rahat finansmana ulaşmasına ve üretim potansiyellerini artırarak GSYH’nin de artmasına olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında finansal kurumlar ile olan faaliyetlerin de geliştirilmesi dolayısıyla bu firmalardan olan alacakların artması da ülke ekonomisinin gelişmesine ve GSYH artışına önemli bir katkı sağlayacaktır. Finansal kurumlardan olan alacak oranının oldukça düşük olduğu dikkate alındığında, factoring sektörünün bu kurumlarla olan faaliyetlerini artırması firma kârlılığına ve piyasaların gelişmesine dolayısıyla ekonomik büyümeye önemli katkı sağlayacaktır.

Özkaynak yeterlilik oranı olarak da ifade edilen B5 değişkeni ise, factoring sektörünün özkaynaklarının toplam kaynaklar içerisindeki payını göstermektedir. Sektörün ilgili analiz döneminde ortalama sermaye yeterlilik oranının % 20,21 olduğu dikkate alındığında, kullanılan fonların % 80 civarındaki kısmının ise borçlanma ile finanse edildiği ifade edilebilir. Sektörün sermaye yeterlilik oranını artırması, finansal olarak daha güçlü olmaları ve daha rahat ve düşük

maliyetli fonlara ulaşabilme olanağına kavuşması anlamına gelecektir. Bu durum, reel sektörün daha fazla finanse edilebilmesine olanak sağlayarak GSYH artışına önemli katkı sağlayacaktır.

Ekonominin olumlu yönde geliştiği büyüme dönemlerinde hem yatırım hem de harcamalar artmakta, bu durum kredileri büyümekte ve GSYİH artışları kârlılığa olumlu etkide bulunmaktadır (Türkdönmez ve Babuşçu, 2019). Aynı zamanda, sektörün yeterli sermayeyi barındırmalarının müşteriler üzerinde karşılaşılabilecek olası olumsuz durumlarla kolaylıkla baş edebileceği izlenimi oluşturduğunu ve böylece onlara olan güveni artırdığını ve bu durumun kârlarına olumlu bir biçimde yansındığını düşünebiliriz (Okuyan ve Karataş, 2017).

Tablo 7. Faktoring Sektörü Enflasyon (C2) Bağımlı Değişkenine Ait EKK Tahminleri

Bağımsız Değişkenler	Katsayı	Standart Sapma	t İstatistiği	Anlamlılık
C (Sabit Terim)	1.101640	9.302029	0.118430	0.9064
B1	2.796520	0.872822	3.203999	0.0029*
B2	-0.984666	0.891003	-1.105121	0.2769
B3	-1.231307	1.105214	-1.114089	0.2731
B4	-0.594172	0.724474	-0.820142	0.4178
B5	0.845189	0.359691	2.349763	0.0247**
B6	0.807876	0.409947	1.970684	0.0569***
B7	-0.240789	0.945051	-0.254789	0.8004
B8	-1.358732	1.842535	-0.737426	0.4659
R Kare	0,55	F-istatistik		5,256
Durbin-Watson	1,950	Anlamlılık		0,000

*, ** ve *** sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini işaret etmektedir.

Tablo 7’de ise faktoring sektörü firmalarının finansal oranlarının enflasyon üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla kurulan (7) numaralı modelin regresyon analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 7’ye göre; enflasyon değişkeni üzerinde, B1 (Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) %1 düzeyinde pozitif, B5 (Özkaynaklar / Toplam Aktifler (Sermaye Yeterliliği)) %5 düzeyinde pozitif ve B6 (YP Yükümlülükler / Toplam Yükümlülükler +Türev İşlemlerde Net Yükümlülükler) ise %10 düzeyinde yine pozitif bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Alacakların ve özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki döviz kurlarındaki volatiliteye bağlı olarak riski yüksek olan yabancı para yükümlülüklerinin artırılması, faktoring sektörünün borç düzeyinin düşürülmesine, sektörün fon maliyetlerinin düşmesine ve kârlılığın artmasına yol açacaktır. Sektörün kârlılığını artırma olanağı yakalaması yanında fon ihtiyacının azalması piyasada faiz maliyetlerinin düşmesine, rekabetin artmasına sebep olarak enflasyonun azalmasına katkı sağlayabilecektir.

Finansman şirketlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla (6) numaralı model ile yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur. Sonuçlara göre;

B1 (Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) ve B7 (Takipteki Alacaklar (Net) / Toplam Özkaynaklar) değişkenleri ekonomik büyüme üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

Tablo 8. Finansman Şirketleri GSYİH (C1) Bağımlı Değişkenine Ait EKK Tahminleri

Bağımsız Değişkenler	Katsayı	Standart Sapma	t İstatistiği	Anlamlılık
C (Sabit Terim)	1.156578	0.534357	2.164431	0.0378
B1	-0.073503	0.027457	-2.677053	0.0115**
B2	-0.004317	0.016104	-0.268089	0.7903
B3	0.003675	0.019800	0.185584	0.8539
B4	0.032135	0.034845	0.922247	0.3631
B5	-0.007491	0.080682	-0.092841	0.9266
B6	-0.022618	0.031317	-0.722228	0.4752
B7	-0.012252	0.004578	-2.676270	0.0115**
B8	0.022842	0.030618	0.746027	0.4609
R Kare	0,43	F-istatistik		2,768
Durbin-Watson	2,146	Anlamlılık		0,000

Tablo 8 incelendiğinde, GSYH üzerinde B1ve B7 değişkenlerinin istatistiksel olarak % 5 önem düzeyinde anlamlı ve negatif bir etkisinin olduğu görülmektedir. Finansal kurumlardan alacakların toplam alacaklar içerisindeki payını ifade eden B1 değişkeninin analiz döneminde ortalama % 8,5, takipteki alacaklarının özkaynaklara oranının ise % 17,6 olduğu ve finansman şirketlerinin temel faaliyet alanının ihtiyaç duyulan fonların tedarikini sağlamak olduğu dikkate alındığında, ekonomiye fon sağlayan ve ekonominin temel dinamiği olarak kabul edilen finansal kuruluşlar ile yeterince faaliyet gerçekleştirilmediği ve sorunlu alacakların düzeyinin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Her iki olumsuz duruma ait göstergelerin iyileştirilmesi yani azaltılması, firma kârlılığının artması ve ekonomide ihtiyaç duyulan fonların azalmasına yol açacağı ve buna bağlı olarak da ekonominin büyümesine katkı sağlanacağı söylenebilir.

Tablo 9'de ise finansman şirketleri sektörünün finansal oranlarının enflasyon üzerindeki etkisi görülmektedir. Tabloya göre; yine B1(Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) ve B7 (Takipteki Alacaklar (Net) / Toplam Özkaynaklar) değişkenleri enflasyon üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

Finansman şirketlerinin enflasyon üzerindeki etkilerini gösteren Tablo 9 incelendiğinde, B1 değişkeninin istatistiksel olarak % 5 önem düzeyinde negatif, B7 değişkeninin ise istatistiksel olarak % 10 önem düzeyinde negatif etkilerinin olduğu görülmektedir. Finansman şirketlerinin finansal kurumlar ile faaliyetlerini artırmaları dolayısıyla finansal kurumlardan olan alacaklarının artması faaliyet hacimlerinin, rekabetin ve piyasadaki fon akışının artmasına yol açacak bu durum enflasyonun azalmasına sebep olabilecektir.

Tablo 9. Finansman Şirketleri Enflasyon (C2) Bağımlı Değişkenine Ait EKK Tahminleri

Bağımsız Değişkenler	Katsayı	Standart Sapma	t İstatistiği	Anlamlılık
C (Sabit Terim)	27.31578	7.107108	3.843445	0.0005
B1	-0.859747	0.398770	-2.155995	0.0385**
B2	-0.206532	0.250545	-0.824329	0.4157
B3	-0.059923	0.303080	-0.197713	0.8445
B4	0.380046	0.463526	0.819903	0.4182
B5	-1.003567	1.307254	-0.767691	0.4481
B6	0.046097	0.390997	0.117897	0.9069
B7	-0.182433	0.093251	-1.956363	0.0589***
B8	0.331995	0.457402	0.725827	0.4731
R Kare	0,25	F-istatistik		1,277
Durbin-Watson	1,810	Anlamlılık		0,004

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bankalar Türk finansal sisteminin büyük bir payını meydana getirmekte, banka dışı finansal kuruluşlar ise sağladıkları finansal hizmetler ile müşterilerinin taleplerine ve beklentilerine farklı çözümler getirerek finansal sistemin etkinliğinin artırılmasına katkı sağlamaktadırlar. Banka dışı finansal kuruluşlar olan finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri, finansal sisteme kaynak temin eden, fon arz edenler ile fon talep edenleri bir araya getiren kuruluşlardır ve dolayısıyla finansal sektörün önemli bir parçasını oluşturmaktadırlar.

Bu çalışmada, bankacılık sektörü dışındaki finansal kuruluşların (faktoring ve finansman şirketleri) finansal oranlarının makroekonomik değişkenler üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada, faktoring sektörü için yapılan Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testinin sonuçlarına göre; A1, A2, B4, B5, B7, B8, C1, C2 ve C4 değişkenleri düzeyde durağan, diğer değişkenler ise birinci farklarında durağan çıkmışlardır. Finansman şirketleri için yapılan Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi sonuçlarına göre; A1, A2, B4 değişkenleri düzey değerlerinde durağan, diğer değişkenler ise birinci farklarında durağan çıkmışlardır. Değişkenlerin zaman serisi özellikleri incelendikten sonra, ikinci aşamada kurulan ekonometrik model için EKK yöntemi uygulanmıştır. Faktoring sektörü için GSYİH, ekonomik büyüme bağımlı değişkeni olarak dikkate alınmış ve EKK tahmini yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre; B1 (Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) ve B5 (Özkaynaklar / Toplam Aktifler (Sermaye Yeterliliği)) değişkenleri GSYİH üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahiptir. Aynı şekilde, GSYİH ile ROA/ROE arasında da pozitif bir ilişki bulunmuştur. Faktoring sektörü firmalarının finansal oranlarının enflasyon üzerindeki etkisine yönelik sonuçlara göre; B1 (Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar), B5 (Özkaynaklar / Toplam Aktifler (Sermaye Yeterliliği)) ve B6 (YP Yükümlülükler / Toplam Yükümlülükler +Türev İşlemlerde Net Yükümlülükler) değişkenlerinin enflasyon üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Finansman şirketleri için GSYİH (C1) değişkeni, ekonomik büyüme göstergesi olarak bağımlı değişken şeklinde analize sokulduğunda çıkan sonuçlara göre; B1(Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) ve B7 (Takipteki Alacaklar (Net) / Toplam Özkaynaklar) değişkenleri ekonomik büyüme üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Finansman şirketleri sektörünün finansal oranlarının enflasyon üzerindeki etkisine yönelik sonuçlara göre; B1(Mali Kuruluşlardan Alacaklar / Toplam Alacaklar) ve B7 (Takipteki Alacaklar (Net) / Toplam Özkaynaklar) değişkenlerinin enflasyon üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulguların Al-Oshaibat ve Banikhalid (2019), Guo, Wang ve Ma (2015), Pradhan (2017) Eslamloueyan ve Darvishi (2007), Ziramba (2008), Gupta, Yesmin ve Khan (2013), Islam ve Shah (2012) ve Cheng ve Degryse (2010) tarafından daha önce gerçekleştirilmiş çalışmaların sonuçlarıyla benzer ilişkilere işaret ettiği görülmektedir.

Ülke ekonomisinin gelişiminin göstergesi olan GSYH'nin artırılması için faktoring şirketlerinin mali kurumlar ile olan faaliyet hacimlerini ve özkaynaklarını artırmaları, finansman şirketlerinin ise mali kurumlardan olan alacak düzeylerini ve takipteki alacaklarını düşürmeleri yönünde politikalar geliştirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye’de enflasyonun düşürülebilmesi için faktoring şirketlerinin mali kurumlarla olan ticari hacimlerini ve özkaynak yeterliliklerini artırmaları, finansman şirketlerinin ise mali kurumlardan olan alacaklarını artırmaları yönünde politikalar geliştirmeleri gerektiği söylenebilir.

Banka dışı finans sektörünün büyümesi ve finansal piyasalarda aldığı payın artması, ekonomik büyümeye katkı sağlamakla birlikte bu sektörlerin talep ettiği düzenlemelerin hayata geçirilmesi ile de mümkündür. Aynı zamanda, banka dışı finans sektörünün finansal sistem içerisindeki payının artması rekabeti de arttıracaktır. Bu kurumların finansal sistemdeki paylarını arttırması ve bankacılık sektörü ile rekabet edebilmeleri, mevduat gibi kaynak maliyetinin azalmasına yardımcı olacak fonlama kaynaklarına gereksinim doğurmaktadır. Faktoring ve finansman şirketleri sektörünün sermaye yeterlilik oranlarının yüksek olması, içsel ve dışsal şoklara karşı sektörün daha dirençli olmalarını sağlayarak kârlılıklarını olumlu açıdan etkileyebilecektir.

KAYNAKLAR

- Akinlo, A. E. ve Oni, I. O. (2015). Determinants of Bank Credit Growth in Nigeria 1980-2010. *European Journal of Sustainable Development*. 4(1), 23.
- Alexiou, C. ve Sofoklis, V. (2009). Determinants of Bank Profitability: Evidence from the Greek Banking Sector. *Ekonomski Anali/Economic Annals*. 54(182), 93-118.
- Alimi, R. S. (2014). Inflation and Financial Sector Performance: The Case of Nigeria. *Timisoara Journal of Economics and Business*. 7(1), 55-69.
- Al-Oshaibat, S. D. ve Banikhalid, H. H. (2019). The Impact of Bank Credit on Inflation in Jordan by Using Vector Auto Regression Model: A Case Study of Jordan During 1968-2017. *International Business Research*. 12(5), 34-39.
- Alper, D. ve Başdar, C. (2017). A Comparison of TOPSIS and ELECTRE Methods: An Application on the Factoring Industry. *Business and Economics Research Journal*. 8(3), 627.
- Alexiou, C. ve Sofoklis, V. (2009). Determinants Of Bank Profitability: Evidence From The Greek Banking Sector. *Economic Annals*. 54(182), 93-118.
- Arslan, İ. ve Yapraklı, S. (2008), Banka Kredileri ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1983-2007), *Ekonometri ve İstatistik e-Dergisi*. (7), 88-103.
- Bağcı, H. ve Esmer, Y. (2016). Promethee Yöntemi İle Faktoring Şirketi Seçimi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(2), 116-129.
- Boyd, J. H., Levine, R. ve Smith, B. D. (2001). The Impact of Inflation on Financial Sector Performance, *Journal of Monetary Economics*. 47(2), 221-248.
- Ceylan, A. ve Korkmaz, T. (2010), *Finansal Teknikler*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Cheng, X. ve Degryse, H. (2010). The Impact of Bank and Non-Bank Financial Institutions On Local Economic Growth In China. *Journal of Financial Services Research*. 37(2-3), 179-199.
- Demir, Y., Öztürk, E. ve Albeni, M. (2007). Türkiye'de Finansal Piyasal İle Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. (2), 438-455.
- Dhungana, N. T. ve Pradhan, R. S. (2017). Effect of Bank Lending on Inflation in Nepal. *Journal of Advanced Academic Research*. 4(2), 27-43.
- Ekergil, V. ve Çağırın, F. K. (2016). Türkiye Muhasebe Standartlarının Faktoring Muhasebe İşlemlerine Etkileri ve Uygulamada İskontolu Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. 12(30), 213-236.
- Ergül, N. ve Akel, V. (2010). Finansal Kiralama Şirketlerinin Finansal Performansının TOPSIS Yöntemi ile Analizi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. 12(3), 91-118.
- Eslamloueyan, K. ve Darvishi, A. (2007). Credit Expansion and Inflation İn Iran: An Unrestricted Error Correction Model. *Iranian Economic Review*. 19, 105-126.

- Granger, C.W.J. ve Newbold, P. (1974). Spurious Regressions in Econometrics. *Journal of Econometrics*. 2(2), 111-120.
- Guo, H., Wang, D. ve Ma, X. (2015). A Study On The Relationship Between Housing Prices And Inflation From The Perspective Of Bank Credit. *Metallurgical & Mining Industry*. 9, 473-477.
- Gupta, A. D., Yesmin, A. ve Khan, O. F. (2013). Growth Of Non Bank Financial Institutions Over Time and Contribution yo Economy: Evidence From Bangladesh. *Global Journal of Management and Business Research*. 13(6),
- Gürol, B. (2018). Faktoring, Finansal Kiralama ve Leasing Sektörlerinin Performanslarının Topsis Yöntemi İle Ölçülmesi: Türkiye Karşılaştırması. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2(2), 61-73.
- Hayaloğlu, P. (2015). Kırılgan Beşli Ülkelerinde Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Dinamik Panel Veri Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(1), 131-144.
- Hossain, M. ve Shahiduzzaman, M. (2002). Development of Non Bank Financial Institutions To Strengthen The Financial System Of Bangladesh. *Quarterly Journal of Bangladesh Institute of Bank Management*. 28(1), 1-21.
- Islam, M.A. ve Shah J.S.A. (2012), An Empirical Analysis of Causality between Development of Non-Bank Financial Intermediaries and The Economic Growth in Malaysia, *European Journal of Social Sciences*. 30(4), 654-664.
- Kandır, S. Y. ve İskenderoğlu, A. G. Ö. (2007). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Araştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 16(2), 311-326.
- Karabulut, R. ve Şeker, K. (2018). Belirlenmiş Değişkenlerin Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 23(3), 1049-1070.
- Karaca, C. ve Karacan, H. (2016). Çoklu Regresyon Metoduyla Elektrik Tüketim Talebini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Mühendislik Bilim ve Teknoloji Dergisi (SUJEST)*. 4(3), 182-195.
- Klapper, L. (2006). The Role Of Factoring For Financial Small And Medium Enterprises. *Journal of Banking & Finance*. 30(11), 3111-3130.
- Mackinnon, J.G. (1996). Numerical Distribution Functions For Unit Root And Cointegration Tests. *Journal of Applied Econometrics*. 11, 601-618.
- Naceur, S. B. (2003). The Determinants of the Tunisian Banking Industry Profitability: Panel Evidence. *Universite Libre De Tunis Working Papers*. 11(3), 317-319.
- Okuyan, H.A. ve Karataş, Y. (2017). Türk Bankacılık Sektörünün Kârlılık Analizi. *Ege Akademik Bakış*. 17(3), 395-406.

- Özcan, B. ve Arı, A. (2011). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Bir Analizi: Türkiye Örneği. *Business and Economics Research Journal*. 2(1), 121-142.
- Özbek, A. (2018). BİST'te İşlem Gören Faktoring Şirketlerinin Mali Yapılarının Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri İle Değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 25(1), 29-53.
- Özdemir, A. ve Göçer, İ. (2011). Türkiye'de Krizlerin Makroekonomik Değişkenlere Etkileri: VAR Analizi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*. 48(560), 57-72.
- Pan, Q. ve Pan, M. (2014). The Impact of Macro Factors On The Profitability of China's Commercial Banks in the Decade After WTO Accession. *Open Journal of Social Sciences*. 2, 64-69.
- Peker, O. ve Canbazoğlu, B. (2011). Türkiye'de Banka Kredi Kanalınnın İşleyişi: Ampirik Bir Analiz. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 18(2), 127-143.
- Selimler, H. ve Kale, S. (2018). Banka ve Finansal Kurumların Krediler ve Sorunlu Krediler Açısından Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 40(2), 274-295.
- Selimler, H. ve Taş, C. (2019). Finansman, Faktoring ve Leasing Şirketlerinin Kredi Yönetim Performansının TOPSIS Yöntemi İle Değerlendirilmesi: (2015-2018). *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 4(3), 286-306.
- Tandoğan, D. ve Özyurt, H. (2013). Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri (1981-2009). *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 35(2), 49-80.
- Tarı, R. (2005). *Ekonometri*. İstanbul: Kocaeli Üniversitesi Yayınları.
- Tepegöz, Ş.M. (2018). *Türkiye'de Faaliyet Gösteren Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri İçin İç Kontrol Modeli Önerisi*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Denetim Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Turgut, A. ve Ertay, H. İ. (2016). Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Üzerine Nedensellik Analizi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(4), 114-128.
- Türkdönmez, C.S. ve Babuşçu, Ş. (2019). Bankaların Karlılık Performansını Etkileyen Faktörler. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 37-54.
- Korkmaz, T. ve Ceylan, A. (2017). *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Sevüktekin, M. ve Nargeleçekenler, M. (2007). *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi: E-Views Uygulamalı*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Yağcılar, G. G. (2011). *Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi*. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kitapları, Ankara.

Yılmaz, Ö. (2018). *Banka Dışı Finansal Kurumlar ve Muhasebe Uygulamaları*. Finansal Kurumlar Birliği, Yayın No:1, İstanbul.

Yiğitbaş, Ş. B. (2014). Türkiye’de Banka Kredileri ve Konjonktür Dalgalanmaları Arasındaki İlişkinin Analizi. *Bankacılar Dergisi*. 90, 19-32.

Ziramba, E. (2008). Bank Lending, Expenditure Components And Inflation In South Africa: Assessment From Bounds Testing Approach. *South African Journal of Economic and Management Sciences*. 11(2), 217-228.

İnternet Kaynakları

<https://www.fkb.org.tr/raporlar-ve-yayinlar/raporlar/birlik-konsolide-raporlari/> (Erişim: 30.12.2019)

https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/FKB_2018_TR_FAALİYET_RAPORU 1769.PDF (Erişim: 30.12.2019)

<https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/e-brosur-257.pdf> (Erişim: 30.12.2019)